

Pia Kauma kok

Kirjallinen kysymys kansainvälisestä rekisteristä alaikäisille turvapaikanhakijoille

Eduskunnan puhemiehelle

Euroopan neuvoston kunta- ja aluehallintokongressin keväällä 2018 julkaistun raportin mukaan vuoden 2015 jälkeen Euroopan neuvoston jäsenvaltioiden alueelle on saapunut yli miljoona alaikäistä turvapaikanhakijaa. Unicefin kartoituksessa puolestaan on mukana myös Euroopan ulkopuolisia maita, kuten Yhdysvallat. Näiden tilastojen mukaan pakolaisiksi joutuneiden lasten määrä kasvoi kymmenessä vuodessa 2005—2015 neljästä miljoonasta yhdeksään miljoonaan.

Eriyistä huolta aiheuttavat kadonneet alaikäiset turvapaikanhakijat. Europolin mukaan ainakin 10 000 turvapaikkaa hakenutta lasta on kadonnut Euroopassa kokonaan. Maahanmuuttoviraston tilastojen mukaan vuonna 2016 kadonneita alaikäisiä turvapaikanhakijoita oli Suomessa jo 57, kun vielä vuoden 2014 alusta vuoden 2016 maaliskuuhun kadonneiden kokonaismäärä oli 70.

Kadonneet lapset ovat usein kaikkein haavoittuvimpia ihmiskaupalle, prostituutiolle ja hyväksikäytölle. Tilanne vaatii pikaisia toimenpiteitä paitsi kansallisella myös koko Euroopan tasolla. Erityisesti kaikkien EU-maiden tulisi tarkistaa lainsäädäntöään niin, että alaikäisten turvapaikanhakijoiden oikeudet toteutuvat ja että lapset ovat myös tietoisia niistä.

Euroopan maiden poliisilaitoksilla on hyvin erilaiset käytännöt sen suhteen, kuinka kadonneiden alaikäisten turvapaikanhakijoiden kohdalla toimitaan.

Euroopan neuvoston kunta- ja aluehallintokongressin raportin mukaan muun muassa Virossa tapaukset tutkitaan välittömästi, kun vaikkapa Tanskassa tapaukset luokitellaan vähemmän kiireelliseksi.

Tilannetta parantaisi yhteiseurooppalainen rekisteri, ja sen perustaminen kannattaisi aloittaa kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevista. Rekisteristä löytyisivät tiedot kadonneista turvapaikanhakijoista, ja rekisteriin jäsenvaltiot raportoisivat yhteisten pelisääntöjen pohjalta esimerkiksi lapsia koskevista viimeisimmistä havainnoista.

Lasten oikeuksien edistäminen lähtee perusasioista, kuten siitä, että jokaisen turvapaikanhakijan kohdalla huolehditaan hyvän elämän edellytyksistä ilman hyväksikäytön uhkaa. Lastensuojeluviranomaiset ympäri Euroopan voisivat ottaa aktiivisen roolin siinä, että turvapaikkaa hakevien lasten ja nuorten suhteen luodaan yhteiset toimintatavat ja raportointijärjestelmät. Myös Maahanmuuttoviraston ylitarkastaja on heinäkuussa 2018 esimerkiksi Turun Sanomien mukaan ilmais-

Kirjallinen kysymys KK 302/2018 vp

sut, että "rekisteri kadonneista turvapaikanhakijoista voisi vähentää kadonneen turvapaikanhakijan riskiä joutua haavoittuvaan asemaan ja alttiiksi erilaiselle hyväksikäytölle".

Etyjin parlamentaarisisessa yleiskokouksessa 7.—11. heinäkuuta käsiteltiin "Minors on the move"-niminen asiakirja. Siinä Etyjin 57:ää jäsenmaata kehoitettiin ryhtymään toimenpiteisiin, jotta maiden käytäntöjä ja viranomaisten toimintaohjeita alaikäisten suojelemiseksi ihmiskaupalta ja seksuaaliselta hyväksikäytöltä yhtenäistettäisiin.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Miten hallitus aikoo edistää kadonneiden alaikäisten turvapaikanhakijoiden aseman parantamista ja

ryhtyykö hallitus toimenpiteisiin, jotta kadonneet alaikäiset turvapaikanhakijat saadaan yhteiseurooppalaiseen tietokantaan?

Helsingissä 16.7.2018

Pia Kauma kok